

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

A1

Επειδή βλέπουμε ότι κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινότητας και ότι κάθε κοινότητα έχει συσταθεί για χάρη κάποιου αγαθού (πράγματι όλοι κάνουν τα πάντα για χάρη εκείνου που θεωρείται ότι είναι αγαθό) είναι φανερό ότι όλες (οι κοινότητες) στοχεύουν σε κάποιο αγαθό, κυρίως όμως (στοχεύει) στο ανώτερο απ' όλα τα αγαθά αυτή που είναι ανώτερη απ' όλες (τις κοινωνίες) και περικλείει όλες τις άλλες. Και αυτή είναι που ονομάζεται πόλη ή κοινωνία πολιτική.

Όμως, επειδή η πόλη ανήκει στην κατηγορία των σύνθετων πραγμάτων, όπως ακριβώς όλα εκείνα τα πράγματα που το καθένα τους είναι ένα «όλον», αποτελούμενο όμως από πολλά μέρη, είναι φανερό ότι πρέπει πρώτα να ψάξουμε να βρούμε τι είναι ο πολίτης γιατί η πόλη είναι ένα σύνολο πολιτών. Επομένως, πρέπει να ερευνήσουμε ποιον πρέπει να αποκαλούμε πολίτη και ποια είναι η ουσία της έννοιας «πολίτης». Πράγματι, για το περιεχόμενο της λέξης «πολίτης» διατυπώνονται πολλές φορές διαφορετικές μεταξύ τους γνώμες· δεν υπάρχει δηλαδή μια γενική συμφωνία για το περιεχόμενο της λέξης «πολίτης»· γιατί κάποιος, ενώ είναι πολίτης σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα, συχνά δεν είναι πολίτης σε ένα ολιγαρχικό πολίτευμα.

B1

Με παραγωγική συλλογιστική πορεία ο Αριστοτέλης δίνει έναν ορισμό της πόλης (σχόλιο βιβλίου: «πᾶσαν πόλιν»): 1. Κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινότητας (σχόλιο βιβλίου «κοινωνία») - 2. Κάθε κοινότητα έχει συσταθεί στοχεύοντας στην υλοποίηση ή απόκτηση κάποιου αγαθού - 3. Η πόλη είναι η ανώτερη απ' όλες τις επιμέρους κοινότητες γιατί τις περικλείει στους κόλπους της (σχόλιο βιβλίου «η πασών κυριωτάτη...») - 4. Συνεπώς, η πόλη, αφού είναι η ανώτερη από όλες τις μορφές κοινωνικής συνύπαρξης, είναι αυτή που στοχεύει στο ανώτερο απ' όλα τα αγαθά (την ευδαιμονία των πολιτών).

B2

Ο Αριστοτέλης θέλει να προσδιορίσει την έννοια του πολίτη για τους εξής λόγους:

- Γιατί η πόλη είναι το όλον που αποτελείται από μέρη, τους πολίτες.
- Γιατί δεν υπάρχει συμφωνία σχετικά με τα χαρακτηριστικά του πολίτη: άλλες είναι οι ιδιότητες του πολίτη στο δημοκρατικό και άλλες στο ολιγαρχικό πολίτευμα (σχόλιο βιβλίου: «Κριτήριο για την απόδοση της ιδιότητας του πολίτη μπορεί να είναι κατά περίπτωση: α) η καταγωγή, β) το εισόδημα, γ) το είδος της απασχόλησης κτλ.) Χρησιμοποιεί, όπως διαπιστώνουμε την αναλυτική μέθοδο.

Η σχέση του πολίτη με την πόλη διαμορφώνεται συνεπώς από το είδος του πολιτεύματος. Δηλαδή, στα δημοκρατικά πολιτεύματα, η εξουσία εκπηγάει από το λαό, εκφράζει τη βούληση του λαού και εξυπηρετεί τα συμφέροντά του. Όμως και ο πολίτης υποχρεούται να μένει προσηλωμένος στους νόμους και τις αποφάσεις της πόλης – κράτους. Πρόκειται, δηλαδή, για μια σχέση αμφίδρομη.

Επίσης, σύμφωνα με το 3ο απόσπασμα, η σχέση του πολίτη με την πόλη μπορεί να προσδιοριστεί λαμβάνοντας υπ' όψη τα χαρακτηριστικά του πολίτη, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- Η συμμετοχή στη βουλευτική εξουσία: κατοχή του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι ⇒ δυνατότητα αναρρίχησης στα πολιτικά αξιώματα – εκλογή των αιρετών αντιπροσώπων – συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων και στην ψήφιση των νόμων.

- Η συμμετοχή στη δικαστική εξουσία: απονομή δικαιοσύνης – έλεγχος της τήρησης των νόμων – επιβολή ποινών – για τον Αριστοτέλη η δικαιοσύνη είναι η σημαντικότερη από όλες τις αρετές (εν δικαιοσύνη συλλήβδην πάσα αρετή ένι).

- Σχόλιο βιβλίου «κρίσεως» (για τον Πλάτωνα: η μη συμμετοχή στις δικαστικές λειτουργίες ισοδυναμούσε με μη συμμετοχή στο σύνολο των λειτουργιών της πόλης).

- Για τους παραπάνω λόγους ο πολίτης αποτελεί το συστατικό στοιχείο της πόλης (αφού, όπως είδαμε και στην προηγούμενη ενότητα, η πόλη είναι το όλον και ο πολίτης το μέρος).

Με τον ορισμό της πόλης που παραθέτει, προσδιορίζει τη σχέση πόλης-πολίτη:

Πόλη είναι η κοινότητα εκείνη που απαρτίζεται από πολίτες που διακρίνονται από τα παραπάνω χαρακτηριστικά (ποιοτικό κριτήριο), ικανούς σε αριθμό (ποσοτικό κριτήριο), ώστε μέσω του καταμερισμού της εργασίας να εξασφαλίσουν την αυτάρκεια (σχόλιο βιβλίου «ικανόν ⇒ ο Αριστοτέλης συνδέει, όπως έχουμε δει, την αυτάρκεια με το ευ ζην των πολιτών»).

B3

- Η οικογένεια και το χωριό (οι πρώτες κοινωνικές οντότητες) δημιουργήθηκαν εκ φύσεως.

- Η πόλη (σχόλιο βιβλίου «πόλις») δημιουργήθηκε από τη συνένωση των παραπάνω πρώτων μορφών κοινωνικής συνύπαρξης.

- Αφού τα μέρη (οικογένειες – χωριά) δημιουργήθηκαν εκ φύσεως και το όλον (η πόλη) που περιέχει τα μέρη υπάρχει εκ φύσεως.

Η πόλη είναι, δηλαδή, το τέλος του εξελικτικού κύκλου της κοινωνικής οργάνωσης (οίκος ⇒ κώμη ⇒ πόλις), γι' αυτό είναι μια τέλεια κοινωνική οντότητα (για τους αρχαίους Έλληνες η λέξη τέλος δήλωνε τον σκοπό για τον οποίο είναι πλασμένο το καθενί, τη στιγμή της τελείωσης, της ακμής ⇒ σχόλιο βιβλίου «τέλεια»). Συστάθηκε με ένα σκοπό (επειδή η φύση δεν κάνει τίποτα μάταια), την ευδαιμονία των πολιτών, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της αυτάρκειας που προσφέρει στους πολίτες της (σχόλιο βιβλίου «αυτάρκεια»).

B4

Σελ 178 «Από το έργο.. σελ 179 έξω από την πόλιν»

B5

ενόραση → ὀρώμεν

σύσταση → συνεστηκυῖαν

κατάσχεση → περιέχουσα

σύγκλητος → καλουμένη

συγκειμένων → κειμήλιο

σκόπιμος → σκεπτέον

ἄρχοντας → ὀλιγαρχία

ἄφαντος → φανερόν

ρητό → λέγομεν

ἀφιξη → ἰκανόν

Γ1

Δεν φανερώνεται τίποτα και από κάποιους μέτοικους και από τους ακόλουθους σχετικά με τις Ερμές, αλλά κάποιες καταστροφές άλλων αγαμάτων που είχαν γίνει προηγουμένως από νεώτερους σε ηλικία εξαιτίας της παιδιάστικής συμπεριφοράς και του κρασιού και ταυτόχρονα πώς γίνονταν τα μυστήρια στα σπίτια με τρόπο που συνιστά ὕβρη. Γι' αυτά κατηγορούσαν και τον Αλκιβιάδη. Και αυτές τις απόψεις επειδή είχαν αυτοί οι οποίοι δυσανασχετούσαν πάρα πολύ με τον Αλκιβιάδη επειδή ήταν εμπόδιο σε αυτούς στο να ηγούνται σταθερά της πόλης και επειδή νόμισαν ότι αν τον έδιωχναν (εξόριζαν) θα γίνονταν πρώτοι, τα μεγαλοποιούσαν και φώναζαν ότι και τα μυστήρια και ο ακρωτηριασμός των Ερμών έγιναν για την κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και ότι οπωσδήποτε έγιναν με τη σύμπραξη και εκείνου, τονίζοντας ως απόδειξη τις άλλες αντιδημοκρατικές παρανομίες του στις ασχολίες του.

Γ2

τινά

ὕβριν

οὔσι(ν)

μάλα

ἐπαιτιῶ

ὑποληφθεῖσι(ν)
ἐξελῶεν
βοᾶν
ἔσται
πεπράχθω

Γ3α

περί τῶν Ἑρμῶν: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο μηνύεται
ὑπό νεωτέρων: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου από το γεγενημέναι
τά μυστήρια: υποκείμενο στο ποιεῖται (αττική σύνταξη)
τόν Ἀλκιβιάδην: αντικείμενο στο ἐπητιῶντο
δήμου: γενική αντικειμενική στο καταλύσει
αὐτοῦ: γενική υποκειμενική στο παρανομίαν

Γεβ

Υπόθεση: εἰ αὐτόν ἐξελάσειαν
Απόδοση: πρῶτοι ἄν εἶναι

Απλή σκέψη του λέγοντος